

ספרי' — אוצר החסידים — ליונאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ליל אדר"ח אלול, ה'תשל"ב

יוצא לאור לש"פ שופטים, ד' אלול, ה'תשע"ז

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ שופטים, ד' אלול הבעל"ט — הננו מוציאים לאור התוועדות
יום ד' פ' שופטים, אור לאדר"ח אלול ה'תשל"ב, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו
נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

אור לאדר"ח אלול, ה'תשע"ז,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2017 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5777 • 2017

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בס"ד. שיחת יום ד' ב' שופטים, אור לאדר"ח אלול, תשל"ב.

בלתי מוגה

א. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה אני לדודי ודודי לי (הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א).

* * *

ב. כותבי הרמב"ם² "אע"פ שתק"ש בר"ה גזירת הכתוב, רמז יש בו, כלומר, עורו ישנים משינתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה".

מכיון שרמז זה שבתקיעת שופר הוא מצד הטבע שבה, שהתקיעה מעוררת ישנים³, מובן, שגם בהתק"ש שנוהגים בה בכל חודש אלול⁴ ישנו רמז זה, דהרי גם בתקיעת שופר זו ישנו הטבע לעורר ישנים⁵. ובפרט שגם על תק"ש שבאלול מובא⁶ הכתוב⁷ "אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו", שכוונתו הוא ענין התשובה [ובפרט ע"פ משנת"ל (בהמאמר)⁸ שישנה מעלה בהתק"ש דאלול על התק"ש דר"ה, עיי"ש].

עפ"ז מובן דבכללות העבודה דחודש אלול צ"ל ענין התשובה, ובאופן ד"עורו ישנים משינתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם", והיינו, לא רק שבעצמו יתעורר כל אדם בתשובה, אלא גם יעורר אחרים שגם הם יעשו תשובה.

ורם יותר), ובענין זה יש עליו מיוחד בקול השופר שהוא מקרן של בהמה, ככל הרמזים שנתבארו בזה (ראה סידור (עם דא"ח) שער התקיעות רמב"א. ובכ"מ). — מהנחה בלתי מוגה.

(4) עפמ"ש בטור או"ח ריש הל' ר"ה מפדר"א (פמ"ו).

(5) ומ"ש הרמב"ם "אעפ"י שתק"ש בר"ה כו", הוא, מפני שמקדים שאף שהוא גזו"כ מ"מ ישנו רמז בזה. וזה שייך רק בתק"ש בר"ה (ולמעיר שכל ענין תק"ש בחודש אלול לא הובא ברמב"ם — וכמו כו"כ ענינים כיו"ב).

(6) בפדר"א וטור שם.

(7) עמוס ג, ו.

(8) ד"ה אני לדודי (לעיל ע' ... ואילך).

(1) שיחה זו (עד סוס"ה) הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפסה בהוספות ללקו"ש ח"ט ס"ע 300 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

(2) הל' תשובה פ"ג ה"ד.

(3) אף שמצד הטבע הרי זה לכאורה לאו דוקא ע"י שופר, ו"מעשה רב" שגם דיבור בקול גדול ורם מעורר אנשים משינתם, אבל הדבר שמעורר הוא — לא חיתוך האותיות, ועאכו"כ לא השכל וההבנה שבאותיות (שהרי בשעה שישן הוא במעמד ומצב ש"שכל" אינו פועל עליו — אם בגלל היותו במצב נמוך שאינו שייך לשכל, או בגלל שעבודתו היא למעלה משכל), אלא הקול עצמו (ככל שיהי' קול גדול

ג. ומתאים ענין זה עם משנ"ת⁹ ע"פ מה דאיתא בכתבי האריז"ל¹⁰ שאלול הוא ר"ת "אנה לידו ושמתי לך"¹¹, ופירושו, שעבודת אלול היא בדוגמת ענין ערי מקלט, אשר ענינם הי' "לנוס שמה כל רוצח"¹², ועוד זאת, אשר חייבים לפרסם הדבר שישנו ענין זה של מקלט מגואל הדם, וגם להראות היכן הוא נמצא ואיך באים אליו (ע"י שהי' כתוב על פרשת דרכים "מקלט מקלט"¹³), ולהקל על ההורג להנצל שמה (ע"י רוחב הדרכים וכו')¹³,

ועד"ז הוא ענין המקלט שבחודש אלול, שצריך לפרסם ענין התשובה שבחודש זה, ולעורר רבים מבני"ע על זה — לבוא אליהם, לספר להם, להראותם הדרך ולהקל עליהם לבוא לתשובה ולהנצל ב"אלול"¹⁴. ומובן שהפרסום של ענין המקלט דאלול הוא ביתר שאת על הפרסום דערי מקלט כפשוטם — אשר אף שהי' כתוב "מקלט מקלט" והדרכים היו רחבים וכו', מ"מ, הי' החוטא צריך לידע שחטא, וגם הי' צריך לידע לקרוא את הכתוב, ולהבין את הסימנים אשר על הדרכים, ואז ינוס וינצל בעיר מקלט;

משא"כ בנוגע לאלול צריכים לבוא גם למי שאינו יודע שחטא, ואינו יכול לקרות "בלה"ק", ואינו יודע סימני דרך ה' — באיזה דרך ללכת לימין, שהו"ע מצות עשה, ובאיזה דרך לשמאל, שהו"ע מצות לא תעשה, ובאיזה דרך באמצע, שהו"ע לימוד התורה¹⁵,

ואפילו לזה הישן וגם נרדם, הנה גם אליו חייבים לבוא ולעוררו משינתו ותרדמתו ולספר לו ענין חודש אלול, שאף מי שחטא — שם הקב"ה מקום לנוס שמה ולשוב לה';

וגם אל העובד עבודתו בשלימות — לבוא ולעורר אשר גם הוא¹⁶ מחוייב להתעלות לדרגא נעלית יותר¹⁷, ע"י תשובה, ועד לבחי' "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה"¹⁸, ע"י העבודה דחודש אלול.

16) ואדרבה: בגלל שעבודתו היא בשלימות, נדרש ממנו כמה פעמים ככה — להגיע לשלימות נעלית יותר, "כדבעי לי למיעבד" (כתובות סז, רע"א) בערך מדריגתו הוא (מהנחה בלתי מוגה).

17) דהרי "מי שיש לו מנה רוצה מאתים" * (קה"ר פ"א, יג. פ"ג, יו"ד), ומכיון

9) בשיחת ש"פ ראה, מבה"ח אלול ס"ב ואילך (לעיל ע' ... ואילך).

10) ל"ת ושעה"פ משפטים כא, יג. פע"ח שער ר"ה פ"א.

11) משפטים שם.

12) פ' שופטים יט, ג.

13) רמב"ם הל' רוצח ושמירת נפש פ"ח ה"ה.

14) ראה גם תו"מ ח"ג ס"ע 285 ואילך. וש"נ.

15) ג' הקוין שבכללות עבודת האדם (מהנחה בלתי מוגה).

(* והרי הסיבה שכן הוא בענינים גשמיים היא — בגלל שכן הוא לאמיתו בענינים רוחניים, ובנדוד"ז, בנוגע לעבודת ה' (מהנחה בלתי מוגה).

והיות כי הוראה זו באה לנו ע"י תק"ש שבאלול, הרי מוכן שהתקיעה גם מסייעת לעבודה זו, שמקיעה ומעוררת את כאו"א משינתו ותרדמתו ומביאתו לשוב בתשובה שלימה. ואע"פ ד"אינהו לא חזו מזלייהו חזו"¹⁹, ומהמזל שבנשמה בא ונפעל ענין זה גם בגוף.

ד. עוד נקודה בהנ"ל (שהיא גורמת לעשות את העבודה דחודש אלול בנקל יותר):

ובהקדים הקושיא המובאת לעיל⁹ מכהאריז"ל במ"ש "אנה לידו" — לשון נסתר, "ושמתי לך" — לשון נוכח: הנה י"ל בזה ע"פ מ"ש בלקו"ת²⁰ בענין מ"ש²¹ "קראו שם פרעה גו' העביר המועד", שכל עניני לעו"ז מקומם "שם", נסתר, כי האפשריות לעשות היפך רצון ה' אינה נוכח באיש היהודי מצ"ע, מצד הנפה"א שבו, כ"א מצד נפשו הבהמית, ולגבי עצמו הו"ע לשון נסתר [וגם: כל ענין חטא שייך רק כשאלקות הוא בהסתר], ולכן כתוב "אנה לידו";

אמנם ע"י הנפה"ב נפגמה גם הנפה"א, הנה הנפה"א עצמה עובדת לתקן הפגם; וכאשר הנפה"א מתקנת את הפגם שבה, פועלת היא תיקון גם בהנפה"ב²², ומעלה את הניצוצות שהיו בהלעו"ז²³, ולכן כתוב "ושמתי לך" — נוכח, להנפה"א.

הנה כל אדם בידעו דבר זה [נוסף על המבואר⁹ שיהודי בעברו עבירה בכל אופן שיהי' אינו מזיד בכל פרטיו — הרי עוד זאת, שהעבירה שעובר אינה מצד עצמו, כ"א מצד ה"נסתר" שבו], יהי' לו נוח וקל יותר לעבוד עבודת אלול — הן לנוס בעצמו לערי מקלט, והן לפרסם ענין מקלט זה גם לאחרים, ולעוררם משינתם ולהקיצם מתרדמתם — כההוראה בתק"ש שבאלול — ולשוב בתשובה שלימה.

23) וכאשר פועל ענין העלאת הניצוצות אצל הזולת, הנה במדתו של הקב"ה שהיא מדה כנגד מדה (סנהדרין ז, סע"א. ועוד), עוזר לו הקב"ה להוציא מהגלות את כל הניצוצות שלו, ואת כל הניצוצות שבחלקו בעולם, ועאכו"כ הניצוצות שנמצאים במדריכיו ובמושפעי, ששם ישנו הענין ד"שנים אוחזין בטלית", כידוע תורת רבינו הזקן בזה (ראה סה"מ תרפ"ט ע' 157. וש"נ) שהמברר והגורם לו לברר הם ה"שנים" ש"אוהזין בטלית" (ב"מ בתחלתה), שיש לשניהם חלק בזה, ואצל שניהם ביחד, יחד עם כל בני, נעשה הענין ד"ברכנו אבינו כולנו כאחד" (מהנחה בלתי מוגה).

שהתורה אומרת כן, מוכן שכן הוא האמת — שצריך לרצות מאתים, ז.א. להגיע לדרגה נעלית יותר.

18) קהלת יב, ז. וראה לקו"ת ר"פ האוינו. ובכ"מ.

19) מגילה ג, א. וש"נ.

20) פ' ראה לב, ג.

21) ירמי' מו, יז.

22) ובלשון הכתוב (מסעי לה, כה): "והצילו העדה" — הצלה גם של נפש הבהמית והגוף וחלקו בעולם, ועד — כאמור (בסוף המאמר (לעיל ע' ...)) משו"ע האריז"ל (ר"ח אלול) — ליציאת כל הניצוצות מן הגלות (מהנחה בלתי מוגה).

ה. לכן הנני כופל עוה"פ את דברי, לנצל חודש אלול לעבודה זו, ותע"ב על כל אלה שעושים בזה.

ומאחר שאלול היא הכנה לר"ה, הנה ע"י עבודה זו באלול, זוכים לכתיבה וחתימה טובה בר"ה²⁴ לכל המצטרף²⁵.

* * *

ו. דובר לעיל²⁶ שר"ח אלול הוא לעולם שני ימים, וע"פ דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר²⁷, המנהג הוא שאמירת "לדוד אורי" מתחילה מיום א' דר"ח, ואילו הענין דתקיעת שופר, הנה ביום הראשון של ר"ח תוקעין להתלמד, ומתחילים לתקוע ביום השני של ר"ח.

ולכאורה אינו מובן, מהו הענין דתוקעין להתלמד — דממה נפשך: אם יש צורך בהכנה ולימוד — הרי זה יכול להיות במשך כל השנה כולה, כדי שיוכל לתקוע בכוא זמן החיוב — ביום א' או ביום ב' דר"ח אלול; ואם החיוב מתחיל רק ביום ב' דר"ח — מהו תוכן המנהג ("מנהג ישראל תורה הוא"²⁸) שביום א' דר"ח תוקעין להתלמד?

ויובן בהקדים החילוק ע"פ דין בין שני הימים — שיום שני של ר"ח שייך לגמרי לחודש אלול, ואילו יום ראשון של ר"ח שייך גם לחודש אב, ואדרבה: במנין הימים שייך הוא רק לחודש אב — יום שלושים בחודש אב, ואילו יום הראשון של חודש אלול הוא יום שני של ר"ח.

אמנם, כיון שחודש אלול הוא חודש התשובה, וענין התשובה הוא לפי ערך הענין שעליו צריכה להיות התשובה, והיינו, שלפי ערך ה"בירא עמיקתא" צריכה להיות העבודה של ה"איגרא רמה"²⁹, או בלשון ענין התשובה, שהקבלה טובה על להבא קשורה עם החרטה גמורה על העבר, וצריכים להיות זה בערך זה — הרי מובן שחודש אלול קשור עם חודש אב, כיון שחודש אב קשור עם הענין ד"מפני חטאינו גלינו מארצנו", והתחלת

הנראה והנגלה למטה מעשרה טפחים, לכאו"א בתוככי כלל ישראל (מהנחה בלתי מוגה).

26 בהמאמר הנחה בלתי מוגה.

27 "היום יום" ל מנ"א, ר"ח. וראה גם

לקו"ש חל"ד ע' 95 ואילך. וש"נ.

28 ראה תוד"ה נפסל — מנחות כ, ב.

מהרי"ל — הובא ברמ"א יו"ד סע"ו ס"ד.

מנהגים ישנים מדורא ע' 153. שו"ע אדה"ז

או"ח סוסק"פ. סתל"ב ס"א. סתנ"ב ס"ד.

סתצ"ד סט"ז. ועוד.

29 ע"פ ל' חז"ל — חגיגה ה, ב.

24 כמארז"ל (ר"ה טז, ב) "צדיקים (והרי "עמך כולם צדיקים") גמורין נכתבין ונחתמין (בספרן של צדיקים) לאלתר לחיים" (מהנחה בלתי מוגה).

25 ובמיוחד — בלימוד התורה ובקיום

המצוות ו"בכל דרכיך דעה" (משלי ג, ו),

ועד שנמשך גם בנוגע לענינים גשמיים

(כמובא בלקו"ת (דרושי ר"ה נט, ב) מהגהות

מיימוניות (הל' תשובה רפ"ג בשם הרמב"ן)

ש"עיקר הדין שבר"ה הוא על הגופות כו") —

בני חיי ומזוני ריחיי, ושנה טובה ומתוקה בטוב

ועיקר התיקון על זה מתחיל בחודש אלול, חודש התשובה, כך, שהעבודה דחודש אלול צריכה להיות בהתאם לענין ד"מפני חטאינו" שבחודש אב. ולהעיר גם ממ"ש בזהר³⁰ שחודש אב ("חודש החמישי", הקשור עם ספירת ההוד, ככל הענינים שנתבארו בזה³¹) מצד עצמו הי' צריך להיות שייך ללעומת-זה, אלא שהצילו ממנו את הימים שלאחרי תשעה באב, והעבירו אותם לצד הקדושה, ועד לדברי המשנה³² ש"לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב (ורק לאח"ז מזכירים) וכיום הכיפורים" (אע"פ שבסדר השנה בא קודם יום הכיפורים ולאח"ז חמשה עשר באב). ובכן: היכן נפגשים ב' הענינים — הענין ד"מפני חטאינו" והתיקון לזה ע"י התשובה — הרי זה ביום ראשון דר"ח אלול, שהוא יום השלושים לחודש אב, וביחד עם זה הוא גם יום ראשון (לא של חודש אלול, אבל עכ"פ של) ר"ח אלול.

ועפ"ז מובן שאמיתית ענין התשובה של חודש אלול מתחיל אמנם מהיום הראשון של חודש אלול, אבל ההכנה לזה וענין הלימוד שבזה שייך כבר ביום שבו מודגש הקישור של חודש אב עם חודש אלול — שזהו יום שלושים לחודש מנחם אב, שהוא גם יום ראשון של ר"ח אלול, ולכן, אין בו עדיין הענין שנפעל ע"י תקיעת שופר שבחודש אלול, אבל יש כבר הלימוד וההכנה לזה, ועד לענין דתק"ש דחודש אלול כפי שהוא באופן של "לימוד".

ז. וכללות הענין בזה בפשטות:

כאשר נמצאים עדיין בחודש אב (ביום א' דר"ח אלול שהוא יום ל' אב), אזי העבודה היא בענין ד"והפכתי אבלם לששון"³³ (שזהו מה שפועלים בנ"י בימים השמחים של חודש אב — שלוקחים אותם מהלעו"ז, כנ"ל מדברי הזהר),

אבל כשבאים ליום ראשון של חודש אלול (יום ב' דר"ח), שבו מתחיל ענין התשובה כפי שהוא בארבעים ימים האחרונים שהיו ברצון (לא כמו ארבעים ימים האמצעיים כו')³⁴, שנרמזים בד' היודיין שבסופי-תיבות ד"אני לדודי ודודי לי"³⁵ (כמדובר לעיל²⁶) — אזי אין צורך עוד בענין ד"והפכתי אבלם",

ואז נעשה גם ענין התשובה באופן נעלה יותר — לא הענין

30 ח"ב יב, רע"א. עח, ב. ח"ג קעד, 33 ירמי' לא, יב. סע"א. 34 פרש"י תשא לג, יא. עקב ט, יח. יו"ד,

31 ראה ספר הערכים חב"ד (כרך א) ערך יו"ד. 32 ראה ספר סוס"א (ע' ו). וש"נ. 35 כמובא גם בלקו"ת — ראה דרושי

32 תענית כו, ב. ר"ה סד, א. פ' ראה לג, א.

ההפיכת היפך המצוות ל"שגגות" ואח"כ ל"זכיות"³⁶, אלא כמ"ש¹⁸ "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה".

ח. ובהמשך לזה, הנה³⁷ ע"פ המבואר בלקו"ת³⁸ בהקללות דפ' בחוקותי, ש"לפי האמת אינם רק ברכות", וכפי שמפרש הצ"צ שם בהגה"ה ש"ברכות אלו הוא ע"ד מ"ש במ"ק ד"ט ע"ב הנך כולו ברכות נינהו. . לפי שהברכה באופן זה היא מבחי' סתים", ועד"ז ברשימת הצ"צ על מגילת איכה³⁹ בחצע"ג מפרש הפסוקים דאיכה לברכה, ובתכלית העילוי והשמחה — יל"פ גם במזמור ע"א בתהלים בפסוקים⁴⁰ "כי אמרו אויבי לי גו' לאמר אלקים עזבו גו"⁴¹, ש"לפי האמת אינם רק ברכות" נעלות ביותר⁴². וזהו גם הטעם שנאמרו באופן סתום, דלפי שהן ברכות נעלות ביותר, יש צורך שהלעו"ז לא יראה עילוי הברכה שבזה ולא יערער וכו'. ולהעיר מסיפור הידוע מאדמו"ר האמצעי⁴³ שפעם אחת לא הי' רבינו הזקן בליאָזנא ש"פ תבוא, ושמע אדמו"ר האמצעי — והוא עודנו נער קודם הבר מצוה — הקריאה מאחר. העגמת נפש מהקללות שבתוכחה הביאתו לכאב לב, עד שביוהכ"פ נסתפק רבינו הזקן אם יוכל להתענות. כששאלו את אדהא"מ הרי בכל שנה קוראים פרשה זו, ענה: כשאבא קורא "הערט זיך ניט קיין קללות". ועד"ז י"ל בכמה ענינים בתורה שאינם בלשון ברכה בגלוי, דמכיון שנקראים ונמשכים מאבינו שבשמים, הרי בהכרח שהם ברכות (אלא שצ"ל ההרגשה שנמשכים מאבינו שבשמים, ואז ייראה גם בגלוי שהם ברכות נעלות ביותר).

ט. ביאור הדברים:

"אמרו" — פירושו (גם) שבח ותהלה, וכמרז"ל⁴⁴ "ומי משתבח קוב"ה בשבחייהו דישראל, אין, דכתיב⁴⁵ את ה' האמרת גו' .. וה' האמירך גו', אתם עשיתוני חטיבה אחת, ואני אעשה אתכם כו'", וזהו "כי אמרו אויבי לי" (דצ"ל דלפי פי' הפשוט בהפסוק (כמו שפי' רש"י)

בהתוועדות שלפנ"ז (שיחת ש"פ פינחס ס' — לעיל ע'...).

(42) ואי"ז כענין היסורים. שאף ש"גם זו לטובה רק שאינה נראית ונגלית לעיני בשר כי היא מעלמא דאתכסי" (תניא פכ"ו), הרי מה שהאדם מרגיש הוא יסורים. משא"כ בהמדובר בפנים עפמ"ש בלקו"ת (ובש"ס מו"ק).

(43) ראה תו"מ — רשימת היומן ע' שלח. וש"נ (נעתק ב"היום יום" יו אלול).

(44) ברכות ו, א. פרש"י שם.

(45) תבוא כו, ז"יח.

(36) יומא פו, ב.

(37) מכאן עד סוסי"ב — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בהוספות ללקו"ש ח"ז ע' 233 ואילך. במהדורה זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

(38) בחוקותי מת, א ואילך.

(39) ע' 5 ואילך (אוה"ת נ"ך (כרך ב) ע' א"לד ואילך).

(40) יו"ד-יא.

(41) לאחר הפסוק "אל תשליכני לעת זקנה

ככלות כחי על תעזבני" (שם, ט), שנתבאר

הול"ל ("עלי") — ש"אויבי" משבחים "לי", היינו, לא רק שבע"כ יענו אמן⁴⁶, אלא ש"אמרו לי"⁴⁷, שהם משבחים ומהללים את ישראל.

וזה בא בהמשך לתחלת וראש המזמור, דמכיון אשר "בך ה' חסיתי", כך בעצמותך⁴⁸, לכן "ויהפוך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה"⁴⁹, שהאויבים מלמדין זכות על ישראל, ועוד יותר, משבחים ומהללים אותם⁵⁰.

וממשיך בפסוק "ושומרי נפשי נועצו יחדיו" — דצ"ל איך שייך אחדות אמתית⁵¹ בלעו"ז, והלא הם טורי דפרודא⁵², וכמ"ש⁵³ "לא תאמרן קשר לכל אשר יאמר העם הזה קשר"? וע"פ הנ"ל יל"פ:

מאחר ש"אמרו אויבי לי", שהם משבחים ומהללים את ישראל — הנה גם "שומרי נפשי", שומרים ש"לא יאונה לצדיק כל און"⁵⁴ (וכמו קודם חטא עה"ד שהי' הלעו"ז בדוגמת קליפה שומר לפרי⁵⁵), "נועצו" — מטכסים עצה איך לשבח ולשמור את ישראל, ויתרה מזו — באופן ד"יחדיו"⁵⁶.

י. וממשיך בהמזמור "לאמר אלקים עזבו רדפו ותפשוהו כי אין מציל":

פסוק זה בא בהמשך ל"כי אמרו אויבי לי ושומרי נפשי נועצו יחדיו", ומבאר "לאמר אלקים עזבו גוי" (וע"ד הנ"ל): אומרים (ומשבחים) "אלקים עזבו", שבחי' הגבורה והדין עזבו אותו.

יתירה מזו יל"פ: "עזבו", מלשון "עזב תעזוב עמו"⁵⁷, שגם אלקים עוזר לו, ועד שמחזק אותו, וכמ"ש⁵⁸ "ויעזבו את ירושלים עד החומה גוי", שפי' להחזיקה⁵⁹, והיינו שגם בחי' אלקים פועל בו תיקון וחיווק.

יא. "רדפו ותפשוהו":

י"ל ע"ד מ"ש הצ"צ ברשימות לאיכה⁶⁰ בפי' "כל רודפי' השיגוה

51) וכפרש"י תיבת "יחדיו" (וירא כב, ו.

שם, ח).

52) ראה תניא ספ"ג. ובכ"מ.

53) ישעי' ח, יב. וראה סנהדרין כו, א.

54) משלי יב, כא.

55) ראה של"ה יט, ב ואילך. וראה גם

תו"מ ח"ו ע' 85. וש"נ.

56) ראה תו"א ס"פ נח.

57) משפטים כג, ה.

58) נחמ"י ג, ח.

59) פי' המיוחס לרש"י ועד"ז במצו"ד.

60) ע' 7 (אוה"ת שם ע' א'לו).

46) ע"פ לשון חז"ל — שבת קיט, ב.

47) כפי שאומר דוד מלך ישראל בשם

כנסת ישראל — כל אחד ואחת מישראל

(מהנחה בלתי מוגה).

48) ראה לקו"ת תצא (לט, ג ואילך) שמה

שאפ"ל "ויהפוך גוי את הקללה לברכה",

הוא, לפי שנמשך משם הוי' שבמאציל

שלמעלה משם הוי' שבנאצלים.

49) תצא כג, ו.

50) וכמו שבלעם (שעז"נ "ויהפוך ה"א")

ברך את ישראל.

בין המצרים⁶¹, "בחי" אמרו⁶² אליו כל תשא חטא ועון, שהוא הרודף, כמ"ש⁶³ טוב וחסד ירדפוני, ויותר משהעגל רוצה כו'⁶⁴. והשיגוה דוקא בבחי' בין המצרים⁶⁵, כי אילה זו רחמה צר וע"כ חביבה⁶⁶ כו". והיינו שהמדרי' הכי נעלות אשר מצ"ע לא הי' אפשר להמשיכן — הנה הן רודפות לישראל וכו'.

ועד"ז יש לפרש כאן, שהניצוצות הנמצאות בק"נ, שיש בהן עילוי נעלה ד"ורב תבואות בכח שור⁶⁷, וגם הניצוצות שנפלו למטה מק"נ ונמצאות בגקה"ט, שמצ"ע לא הי' אפשר להגיע אליהם — הנה הן רודפות אחריו וכו'⁶⁸,

[וע"ד פי' הה"מ⁶⁹ עה"פ⁷⁰ "וירדוף אחריו" דלבן, שיעקב הי' צריך לברר עוד פסוקים וענינים בתורה, ע"כ וירדוף לבן אחר יעקב וניתוספו פסוקים וענינים אלו בתורה מה שלא השלים לברר בחרן], ועד אשר "ותפשוהו", שנעשה "אויס בעה"ב אויף זיך", ע"ד בנ"א הנמצא בתפיסה, היינו שעבודתו ע"ע אינו תופס מקום אצלו כלל, וכל ענינו בעבודת ה' נעשה במדרי' הנעלית.

יב. והטעם דכל זה — "כי אין מציל":

ע"ד המבואר⁷¹ בפי' "אין מזל לישראל"⁷², שמה שישראל אינם נמצאים תחת שליטת המזלות, הוא, לפי שהם למעלה ממזל, והיינו, דבחי' "אין", שהוא בחי' הכתר שלמעלה מהשתלשלות, הוא ה"מזל לישראל". וזהו "כי אין מציל", דמבאר הטעם שמ"אויבי" כפשוטו נעשו "אמרו אויבי לי", שהם משבחים ומהללים את ישראל וכו', ותמורת "לאמר אלקים עזבו" כפשוטו, אומרים שבחי' הדין עזבו וכו' — לפי שבחי' "אין" מציל, והוא ע"י שמתבונן שאין מציל כפשוטו, שנעשה לו צר, עי"ז מגיע לבחי' "אין" — לבחי' הכתר⁷³ שלמעלה מהשתלשלות — והוא מציל⁷⁴ (וע"ד פי' הצ"צ הנ"ל).

ובתור מתנה דוקא.	61) איכה א, ג.
69) הובא באוה"ת (מאור המאיר) ויצא	62) הושע יד, ג.
(כרך ה') תתט, א. וראה לקו"א להה"מ	63) תהלים כג, ו.
(הוצאת תשע"ב) בהוספות ס"ז. וש"נ.	64) פסחים קיב, א.
70) ויצא לא, כג.	65) והיינו, ש"מן המיצר" בא אח"כ
71) לקו"ת האזינו עא, ד.	למרחב היותר גדול, ועד ל"מרחב י"ה"
72) שבת קנו, א.	(מהנחה בלתי מוגה).
73) ל' "כתרו את בנימין", סובב ומקיף	66) עירובין נד, ב. וש"נ.
(ס' שופטים כ, מג. מפרשים שם), "תפשוהו"	67) משלי יד, ד. וראה לקו"ת האזינו עה, ב.
— וע"ד הרצון השולט על כל הכחות.	68) ולהעיר משבת (פט, א) דזה שהקטרת
74) וע"ד המבואר בכמה דרושי חסידות	ועוצרת המגיפה מסר למשה מלאך המות

יג. וכללות הענין בזה — שעי"ז שהתחלה היא באופן ד"כך הוי' חסיתי אל אבושה לעולם" ⁷⁵ (ולכן מבקש ופועל "אל תשליכני לעת זקנה ככלות כחי אל תעזבני"), אזי מגיע לדרגא שלמעלה משם הוי' — "אין מציל".

וכן הוא בענין התשובה — שישנו המעמד ומצב (המבואר במזמור "לדוד הוי' אורי וישעי") ש"אבי ואמי עזבוני (ודוקא אז) והוי' יאספני" ⁷⁶, ועד לדרגא שלמעלה משם הוי', "אין מציל", בחי' הכתר, שממלאת את הפגמים והחסרונות שהיו יכולים להיות בעבודה דתומ"צ הקשורה עם ד' האותיות דשם הוי' (בדוגמת המבואר לעיל ²⁶ בנוגע לתק"ש דר"ה, שמצ"ע הרי זה מצוה א' מתרי"ג המצוות, ובזה ניתוסף מצד ענין התשובה שבא ע"י הקדמת העבודה דחודש אלול).

וכל זה הוא באופן ד"והפכתי אבלם לששון", וע"ד האמור לעיל ש"אויבי" ו"שומרי נפשי" (לרעה ⁷⁷) — הם עצמם מלמדים זכות על בני" ומגלים את השבח ותהלה שלהם,

[וע"ד שמצינו במשה ⁷⁸, שהמלאך שהוא ההיפך ממלאך חיים מסר לו ה"תרופה" להסיר את כל מציאות האפשרות לענין של היפך החיים — ענין הקטורת. וכמדובר לעיל ⁷⁹ שדוקא ע"י הפיכת המלאך דהיפך החיים נעשה הענין ד"טוב מאד" ⁸⁰];

ועד שבאים לדרגא נעלית יותר — תשובה בתכלית השלימות, "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה".

יד. וכאן המקום להזכיר אודות המדובר בזמנים האחרונים בנוגע לביטול הענין ד"מיהו יהודי" — ובהקדמה:

ישנו הענין ד"והפכתי" מן הקצה אל הקצה, שמישהו שאין לו שום שייכות לאברהם יצחק ויעקב, שלא בערך למטה מזה — יכול להיות "גר צדק", שהיחוס שלו הוא למעלה מהיחוס של סתם בני" שהם "בני אברהם יצחק ויעקב", ואילו היחוס של "גר צדק" הוא ל"מי שאמר והי' העולם" (כמ"ש הרמב"ם בתשובתו לר' עובדי' גר צדק ⁸¹).

78 ראה לעיל הערה 68.
79 שיחת ש"פ ראה, מבה"ח אלול ס' הערה 10 (לעיל ע' ...).
80 (81 נרפסה ברמב"ם הוצאת שולזינגער (ני. תש"ז) בהוספות לח"א סי"ט. תשובות הרמב"ם (ירושלים, תש"כ) כרך ב סרצ"ג.

(יהל אור עה"פ (ע' קכד) בפ"י הכתוב (תהלים לד, יו"ד) "אין מחסור ליראיו" — שבחי' ה"אין" ממלא ה"מחסור ליראיו", עד שנעשה "אין מחסור ליראיו" כפשוטו (מהנחה בלתי מוגה).
75 תהלים עא, א.
76 תהלים כז, יו"ד.
77 רד"ק עה"פ.

אלא שזהו דוקא ע"י גיור כהלכה, כפי רצון התורה — שבה ישנו גם ענין התשובה [שהרי גם ענין התשובה נאמר בתורה, כמארז"ל⁸² "שאלו לחכמה חוטא מה עונשו . . שאלו לנבואה כו', שאלו לתורה כו', שאלו להקב"ה . . א"ל יעשה תשובה ויתכפר לו, הה"ד⁸³ טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך" — שזהו פסוק שנאמר בתורה], שזהו בדוגמת ענין הגיור (הפיכה מן הקצה אל הקצה) אצל יהודי בעצמו, שמהפך ענין שהוא מג' קליפות הטמאות לגמרי — ל"זכיות", וע"ד "והפכתי אבלם לששון", שענין ה"אבל", שהוא העונש על "מפני חטאינו", נהפך "לששון ולשמחה"⁸⁴; ועד"ז בעולם בכלל יש אפשרות שגוי יתהפך להיות יהודי — ע"י פס"ד התורה, "דבר הוי' זו הלכה"⁸⁵.

[ולהעיר שענין הפס"ד בתורה הוא למעלה גם משם הוי' (כמבואר בכ"מ פירוש הדברים בזה) — שהרי אע"פ שבדרך כלל מבואר⁸⁶ החילוק בין "אלו ואלו דברי אלקים חיים"⁸⁷ לפס"ד להלכה שעז"נ "דבר הוי' זו הלכה", הרי בשם הוי' גופא יש ד' אותיות, ומצד זה יכולים להיות כו"כ שינויים; אך ישנו גם הענין ד"קוצו של יו"ד", שהוא למעלה מכל מדידה והגבלה, ולכן לא שייך בו שינויים כו', ומשם נמשך הפס"ד להלכה באופן ש"התורה זו לא תהי' מוחלפת", כהלשון הידוע⁸⁸].

ומזה מובן שענין הגיור מוכרח להיות אך ורק "כהלכה", ואי אפשר בלאו הכי, ומובן עד כמה נוגע ענין זה ביסודות היהדות וכו'. ועד שידוע זאת גם גוי,

— וכמו בתקיעת שופר, כאמור לעיל⁸⁹ שאין זה כמו ענין שכלי שבא בדיבור, שעושה רושם ("איינדרוק" — בלשון העולם) ופועל רק על מי שמבין את הלשון והשכל, משא"כ בתק"ש, גם כאשר כוונת התקיעה היא רק אצל מי שידוע כוונת השופר, שומעים זאת כל אלו שנמצאים בסביבה, אפילו (להבדיל) גויים. וכמו בשופר דמ"ת, כמ"ש⁹⁰ "ויהי ביום השלישי בהיות הבוקר ויהי קולות וברקים גו' וקול שופר חזק מאד" [שקשור עם תקיעת שופר דר"ה (שההכנה לזה היא ע"י התק"ש בחודש אלול, כמדובר לעיל⁹¹)], וכפי שאומרים בברכת שופרות: "בקולות וברקים עליהם נגלית

82	יל"ש תהלים רמז תשב. וראה
83	ירושלמי מכות פ"ב ה"ו.
84	תהלים כה, ח.
85	זכרי' ח, יט.
86	שבת קלח, ב.
87	ראה אוה"ת יתרו ע' תתצ ואילך.
88	סה"מ תרכ"ז ע' רצא ואילך. המשך תרס"ו ע'
89	עירובין יג, ב. וש"נ.
90	עיקר הט' מי"ג העיקרים. וראה רמב"ם הל' יסוה"ת רפ"ט. הל' מלכים פ"א סה"ג. פיה"מ סנהדרין פ' חלק יסוד התשיעי.
91	בהערה 3. יתרו יט, טז.

ובקול שופר עליהם הופעת", וכמבואר גם במשלים של הבעש"ט ור' לוי יצחק מבאָרדיטשוב בנוגע לתק"ש בר"ה⁹²], שמזה נעשה רעש אצל כל אומות העולם, ועד שבאו במרוצה אל בלעם מתוך פחד גדול כו'⁹³ —

גם גוי יודע שיהודי הוא יהודי וגוי הוא גוי; לזה נתנו תרי"ג מצוות ולזה נתנו שבע מצוות בני-נח. וכאשר ישנם כאלו שרוצים לרמותו בענין זה (וכבר רימו אותו, ועדיין עומדים רח"ל במחשבתם הרעה לרמות יהודים, וגם גויים, להבדיל) — יודע הגוי שזהו חורבן עבור הגוי, ולכן יש לו "תרעומת" (והרבה יותר מ"תרעומת") על זה.

אלא שישנם כאלו מבנ"י שאינם זוכים, רח"ל, ליטול חלק בענין של הצלת כלל ישראל במשך כל הדורות (לא רק עכשיו, אלא במשך כל הדורות שיבואו לאח"ז), שיוכלו להשתתף בזה עכ"פ ב"אצבע קטנה", ועכ"פ באמירת "יישר כח".

ויש להאריך בזה, אלא שזהו ענין שאינו שייך כלל לחודש אלול.

טו. ויה"ר שיקויים "והפכתי אבלם לששון" — בנוגע ל"אבלות" שבה נמצאים אלו ששתקו בעת ההצבעה אם צ"ל גיור כהלכה או לא, ועאכו"כ אלו שהצביעו שלא חייבים לכתוב שצ"ל גיור כהלכה, אשר, מבלי ידיעתם, מקוננים בפנימיות נפשם על עצמם, על נפילתם למטה ביותר, עד שאפילו הפחות שבפחותים מהגויים (להבדיל) הוא למעלה מהם: הוא לא מתפעל מגוי, והם כן מתפעלים מגוי!

ועד כדי כך שעושים מזה "חוק", ואח"כ בא פב"פ ואומר שזה "הישג דתי", ופב"פ אומר שזהו ענין של "פוליטיקא", ומערבים בזה רבנים זקנים ויראי שמים כו' — מבלי לראות את חומר המצב שאליו נכנסו, ורוצים להמשיך ולהכנס עוד יותר בתוך הבוץ... ומסיתים רח"ל אנשים תמימים שימשכו אחריהם ויאמרו להם "יישר כח".

אמנם, "היד ה' תקצר"⁹⁴; הקב"ה יכול להכריח אותם (אם אין רצונם בכך מצד בחירתם החפשית), באופן ש"ביד חזקה גו' אמלוק עליכם"⁹⁵, בחסד וברחמים.

ובקרוב ממש יקויים "והפכתי אבלם לששון" בנוגע לאבילות הכי גדולה — האבילות דתשעה באב, שאז נכנסו גויים לקודש הקדשים, ועאכו"כ עכשיו, שביהמ"ק כפשוטו אינו קיים, ומה שנשאר בגלוי הרי זה "בית מקדש" ו"קודש הקדשים" שבכל אחד מישראל, אלא שישנם

93) ראה זבחים קטז, א.

94) בהעלותך יא, כג.

95) יחזקאל כ, לג.

92) המשך וככה תרל"ז פ"ע (סה"מ

תרל"ז ח"ב ע' תקסז). וראה גם תו"מ חל"ב

ע' 13 ואילך. וש"נ.

יהודים שהיציצה הולכים שולל, רח"ל, שאינם מבחינים בכך שהם מכניסים גוי ב"קודש הקדשים", ועוד רוצים להשלות את עצמם וגם אחרים שבכך עושים דבר טוב!...

וכשם שהגויים שפחדו בשמעם את קול השופר של מ"ת מבלי לדעת פשר הדבר, הנה לאחרי שבלעם אמר להם שהקב"ה נותן תורה לישראל, "מיד אמרו הוי"ם⁹⁶ עוז לעמו יתן הוי" יברך את עמו בשלום"⁹³ — כן יהי' גם בקרוב ממש, שכל אומות העולם יכירו ויתחילו להכריז "הוי" עוז לעמו יתן הוי" יברך את עמו בשלום"; ויהודים הנ"ל — עכ"פ במצב דעתה — ירוצו אחרי הגויים ויכריזו שצ"ל "גיור כהלכה" בגלל שהגוי מצוה לעשות כן!

ויבוא הנס מכל מקום — ובלבד שיהי' בחסד וברחמים ובעגלה דידן — שתהי' ההבדלה בין ישראל לעמים כמו ההבדלה בין אור לחושך ובין קודש לחול, ועד"ז הבדלה גמורה בין ימי הגלות לימי הגאולה — שיראו שמסיימים ימי הגלות האחרונים, ובלשון רבינו נשיאנו⁹⁷: שריפת השיריים האחרונים של כתלי הגלות, ומתחילה "אתחלתא דגאולה", ועד לגאולה האמיתית והשלימה.

והלואי לא יהי' צורך בעזר של הגויים — שמהם עכ"פ תבוא הישועה (ובלבד שתהי' ישועה), עי"ז שיהיו מחסידי אמות העולם, ולא יניחו שירמו אותם עם ענינים של גיור שלא כהלכה, אלא מצד בני"עצמם תהי' ההנהגה באופן ש"סוף ישראל לעשות תשובה. . ומיד הן נגאלין"⁹⁸, תיכף ומיד, ובאופן שה"מיד" הוא בעגלא דידן, בקרוב ממש, למטה מעשרה טפחים, ובטוב הנראה והנגלה,

עי"ז ש"יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה כדוד אביו, ויכוף כל ישראל ללכת בדרכה ולחזק בדקה, וילחום מלחמת ה' וינצח, ויבנה בית המקדש במקומו", ואח"כ "יקבץ נדחי ישראל",

— שזהו פס"ד ברור בדברי הרמב"ם⁹⁹ שחבט לגמרי דבריהם של אותם אלו שמכריזים עכשיו שיכול להיות גיור אפילו שלא כהלכה, שנמצאים כבר במצב של גאולה ("עס האָט זיך שוין אָפּגעטאַן"), וצריכים לחשוב כיצד לנהוג בתשעה באב וכו' וכו' —

ו"יתקן את העולם לעבוד את ה' ביחד, שנאמר¹⁰⁰ כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו כולם שכם אחד".

98 רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.

99 הל' מלכים ספ"א.

100 צפני' ג, ט.

96 תהלים כט, יא.

97 ראה אג"ק אדר"ר מוהרי"צ ח"ו ע'

שעב (נעתק ב"היום יום" בתחלתו).

וכל ענינים אלו — בקרוב ממש, שיכירו כל אומות העולם, ועאכו"כ כל בני"י, את ה"אמת הוי' לעולם"¹⁰¹, "דבר הוי' זו הלכה", ומתוך חסד וברחמים, וכאמור, שיבוא משיח צדקנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, ו"ילחום מלחמת הוי' וינצח, ויבנה בית המקדש במקומו, ויקבץ נדחי ישראל", ובקרוב ממש.

(101) תהלים קיז, ב.

הוספה

בי"ה. כ' תמוז תשי"ד
ברוקלין

הרה"ח הווי"ח אי"א נו"י
עוסק בצ"צ מוה"ר צבי שי

שלום וברכה!

נעם לי לקבל הודעתו אשר הותחלה עבודת התקון של בית הכנסת. ובודאי תגמר בעוד מועד, באופן שלא יסתור כלל בהכנות לחדש תשרי הבע"ל. והשי"ת יצליחו בבנין קהלתו כפשוטו בגשמיות, ובבנין קהלתו ברוחניות. ובפרט גשמיות דבית הכנסת ג"כ רוחניות יחשב, וכידוע דיעות הפוסקים אודות קדושת בנין בית הכנסת — ונקבצו בשדה חמד מערכת בית הכנסת ובפאת השדה שם.

לפלא שאינו מזכיר דבר ע"ד התועדות דימי הגאולה, ובודאי אין זה אלא חסרון בכתובה ולא ח"ו בפועל.

בברכה לקיץ בריא ושמח, הן בעניניו הפרטים והן בעסקנותו הצבורית

מ. שניאורסאהן

מצילום האגרת. נדפסה בתשורה (ליפשיץ, תשס"ב).
 מוה"ר צבי: שוסטרמן, שיקאגא. אגרות נוספות אליו — אג"ק חט"ו אגרת ה'תו, ובהנסמן בהערות שם.
 בית הכנסת: אגודת חב"ד.

לזכות

יוסף יצחק בן אסתר

בקשר עם יום הולדתו, כ"ד מנחם־אב

לאריכות ימים ושנים טובות

ולשנת הצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנה